

Detašér čistírny a prádelny (kód: 31-027-H)

Autorizující orgán:	Ministerstvo pro místní rozvoj
Skupina oborů:	Textilní výroba a oděvnictví (kód: 31)
Týká se povolání:	Pracovník prádelen a čistíren
Kvalifikační úroveň NSK - EQF:	3

Odborná způsobilost

Název	Úroveň
Orientace v sortimentu textilních materiálů a výrobků	3
Identifikace základních textilních materiálů a jejich vlastností	3
Obsluha základního přístrojového a nástrojového vybavení detašovacího pracoviště	3
Detašování textilií různými způsoby	3
Používání postupů předkartáčování, předdetaše a detaše	3
Retušování textilních materiálů	3
Detašování choulostivých materiálů a inteligentních textilií	3
Dodržování zásad bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v provozech prádelen a čistíren	3

Platnost standardu

Standard je platný od: 07.11.2012 do: 10.06.2018

Kritéria a způsoby hodnocení

Orientace v sortimentu textilních materiálů a výrobků

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Rozeznat materiálové složení textilních výrobků	Praktické předvedení s ústním ověřením
b) Rozeznat základní druhy textilií	Praktické předvedení s ústním ověřením
c) Začlenit výrobek podle druhového sortimentu textilních výrobků	Praktické předvedení s ústním ověřením
d) Začlenit výrobek podle velikostního sortimentu textilních výrobků	Praktické předvedení s ústním ověřením
e) Rozeznat výrobky z inteligentních (funkčních) textilií a výrobky sendvičové konstrukce	Praktické předvedení s ústním ověřením

Je třeba splnit všechna kritéria.

Identifikace základních textilních materiálů a jejich vlastností

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Provést základní zkoušky na určení přírodních vláken (bavlna, len, ramie, vlna, přírodní hedvábní), tj. provést zkoušku na určení druhu – rozpoznat podle vzhledu, provést zkoušky účinků tepla, kyselin, zásad, bělicích prostředků	Praktické předvedení s ústním ověřením
b) Provést základní zkoušky na určení chemických vláken (viskózní vlákno a stříž, mědnaté vlákno, acetát – vlákno a stříž, triacetát – vlákno a stříž, polynosické vlákno), tj. provést zkoušku na určení druhu – rozpoznat podle vzhledu, provést zkoušky účinků tepla, kyselin, zásad, bělicích prostředků	Praktické předvedení s ústním ověřením
c) Provést základní zkoušky na určení vláken ze syntetických polymerů (polyamidy, polyester, polyakrylonitril, polyvinylchlorid, polyvinylalkohol, polypropylen, polyuretan, spandex a jiná elastomerová vlákna apod.), tj. provést zkoušku na určení druhu – rozpoznat podle vzhledu, provést zkoušky účinků tepla, kyselin, zásad, bělicích prostředků	Praktické předvedení s ústním ověřením

Je třeba splnit všechna kritéria a provést zkoušky pro jeden zvolený materiál u každého kritéria.

Obsluha základního přístrojového a nástrojového vybavení detašovacího pracoviště

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Použít detašovací stůl (box)	Praktické předvedení s ústním ověřením
b) Použít základní detašovací pomůcky a nástroje	Praktické předvedení s ústním ověřením
c) Použít kombinovanou detašovací pistoli	Praktické předvedení s ústním ověřením
d) Použít a regulovat vzduchovou pistoli	Praktické předvedení s ústním ověřením
e) Použít a regulovat parní pistoli	Praktické předvedení s ústním ověřením
f) Roztřídit základní detašovací chemikálie podle způsobu použití na různé skvrny	Praktické předvedení s ústním ověřením
g) Roztřídit polyfunkční detašovací chemikálie podle způsobu použití na různé skvrny	Praktické předvedení s ústním ověřením

Je třeba splnit všechna kritéria.

Detašování textilií různými způsoby

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Stanovit postup a použít mechanickou detaš pro vyčištění skvrny na textilii	Praktické předvedení s ústním ověřením
b) Stanovit postup a použít rozpouštědlovou a emulgační detaš pro vyčištění skvrny na textilii	Praktické předvedení s ústním ověřením
c) Stanovit postup a použít chemickou detaš pro vyčištění skvrny na textilii	Praktické předvedení s ústním ověřením
d) Stanovit postup a použít enzymatickou detaš pro vyčištění skvrny na textilii	Praktické předvedení s ústním ověřením

Je třeba splnit všechna kritéria.

Používání postupů předkartáčování, předdetaše a detaše

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Provést předkartáčování na oděvní součást a identifikovat materiály, u kterých se předkartáčování nesmí provádět	Praktické předvedení
b) Připravit mísením a ředěním vhodný chemický roztok pro předkartáčování	Praktické předvedení
c) Provést předdetaš na oděvní součásti a skvrně a zvolit vhodný detašovací prostředek a technologický postup	Praktické předvedení
d) Provést detaš na oděvní součásti a skvrně a zvolit vhodný detašovací prostředek a technologický postup	Praktické předvedení
e) Provést tzv. „malou detaš“ na oděvní součásti a skvrně a zvolit vhodný detašovací prostředek a technologický postup	Praktické předvedení
f) Provést tzv. „velkou detaš“ na oděvní součásti a skvrně a zvolit vhodný detašovací prostředek a technologický postup	Praktické předvedení
g) Identifikovat základní druhy nečistot a skvrn, stanovit nečistoty polární a nepolární	Praktické předvedení s ústním ověřením
h) Detašovat znečištění se slabou vazbou k výrobku v důsledku krátkodobého užívání	Praktické předvedení
i) Detašovat znečištění se silnou vazbou k výrobku v důsledku dlouhodobého užívání	Praktické předvedení
j) Použít polární a nepolární rozpouštědlo pro různé druhy skvrn	Praktické předvedení
k) Provést orientační zkoušku stálobarevnosti v otěru za sucha na zvolené oděvní součásti	Praktické předvedení
l) Provést orientační zkoušku stálobarevnosti v otěru za mokra na oděvní součásti	Praktické předvedení
m) Provést orientační zkoušku stálobarevnosti v otěru organickými rozpouštědly na oděvní součásti	Praktické předvedení
n) Provést orientační zkoušku změny rozměrů po praní a sušení, např. na acetátovém žoržetu	Praktické předvedení
o) Provést redukční bělení textilního materiálu	Praktické předvedení
p) Provést oxidační bělení textilního materiálu	Praktické předvedení
q) Provést antichloraci textilního materiálu	Praktické předvedení

Je třeba splnit minimálně 7 ze všech uvedených kritérií, výběr kritérií provede zkoušející na základě aktuálního sortimentu čistěných výrobků.

Retušování textilních materiálů

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Zvolit podmínky a technologický postup pro retuš textilních materiálů	Praktické předvedení s ústním ověřením
b) Volit běžné prostředky pro retuš podle druhu textilních materiálů	Praktické předvedení
c) Provést retuš na textilním materiálu	Praktické předvedení

Je třeba splnit všechna kritéria.

Detašování choulostivých materiálů a inteligentních textilií

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Provést detaš vlněné tkaniny se zvolením chemických detašovacích roztoků a přístrojového vybavení	Praktické předvedení s ústním ověřením
b) Provést detaš přírodního hedvábí, regenerované celulózy a vlněné tkaniny se zvolením chemických detašovacích roztoků a přístrojového vybavení	Praktické předvedení s ústním ověřením
c) Provést detaš mastné skvrny na péřovém výrobku s rubovým zátěrem a hydrofobní úpravou se zvolením chemických detašovacích roztoků a přístrojového vybavení pro péřové výrobky a zvolit technologický postup následného ošetření výrobku	Praktické předvedení s ústním ověřením
d) Provést detaš pánského saka s frontální fixací se zvolením chemických detašovacích roztoků a přístrojového vybavení a zvolit vhodný technologický postup následného ošetření výrobku	Praktické předvedení s ústním ověřením
e) Provést detaš zátěrového materiálu se zvolením chemických detašovacích roztoků a přístrojového vybavení a zvolit technologický postup následného ošetření výrobku	Praktické předvedení s ústním ověřením
f) Provést detaš sendvičového materiálu se zvolením chemických detašovacích roztoků a přístrojového vybavení a zvolit technologický postup následného ošetření výrobku	Praktické předvedení s ústním ověřením
g) Provést detaš membránového materiálu se zvolením chemických detašovacích roztoků a přístrojového vybavení a zvolit technologický postup následného ošetření výrobku	Praktické předvedení s ústním ověřením

Je třeba splnit všechna kritéria. U kritéria b) zvolí zkoušející jeden druh materiálu.

Dodržování zásad bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v provozech prádelny a čistíren

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Identifikovat kritická místa v provozu pro vznik úrazů elektrickým proudem	Praktické předvedení s ústním ověřením
b) Dodržovat zásady bezpečnosti práce s elektrickými stroji a zařízeními	Praktické předvedení s ústním ověřením
c) Identifikovat kritická místa v provozu pro vznik úrazů popálením nebo opařením	Praktické předvedení s ústním ověřením
d) Dodržovat zásady bezpečnosti práce s tepelnými stroji a zařízeními	Praktické předvedení s ústním ověřením
e) Identifikovat kritická místa v provozu pro vznik úrazů souvisejících s nebezpečnými chemickými látkami	Praktické předvedení s ústním ověřením
f) Dodržovat zásady bezpečnosti práce s nebezpečnými chemickými látkami	Praktické předvedení s ústním ověřením
g) Identifikovat kritická místa v provozu pro vznik požáru	Praktické předvedení s ústním ověřením
h) Dodržovat zásady požární prevence a postup činností při vzniku požáru	Praktické předvedení s ústním ověřením
i) Identifikovat kritická místa v provozu pro vznik ostatních úrazů, např. úrazy pohyblivými se částmi strojů, pádem z výšky apod.	Praktické předvedení s ústním ověřením
j) Dodržovat zásady bezpečnosti práce pro předcházení vzniku ostatních úrazů	Praktické předvedení s ústním ověřením

Je třeba splnit všechna kritéria.

Organizační a metodické pokyny

Pokyny k realizaci zkoušky

Autorizovaná osoba informuje, které doklady musí uchazeč předložit, aby zkouška proběhla v souladu s platnými právními předpisy.

Před zahájením vlastního ověřování musí být uchazeč seznámen s pracovištěm a s požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP) a požární ochrany (PO).

Zdravotní způsobilost je vyžadována (odkaz na povolání v NSP - http://katalog.nsp.cz/karta_p.aspx?id_jp=30919&kod_sm1=29).

Autorizovaná osoba zpracuje seznam strojového vybavení (používaných strojů a zařízení v rozsahu hodnotícího standardu) a umožní uchazeči se s ním seznámit v předstihu před zkouškou.

Ověřování by mělo být pokud možno spojeno v navazující činnosti vedoucí k úplnému zhotovení služby praní a čištění prádla a oděvů nebo pronajímání prádla. Konkrétní skladbu zakázky určí zkoušející.

Uchazeč bude vyzván, aby v případě ústního vysvětlení stručně vysvětlil definici pojmu, jeho uplatnění v praxi, podmínky a příklady použitého technologického procesu. V případě požadavku nakreslení schématu tak uchazeč učiní formou náčrtu na předem označený list čtverečkováného papíru, přičemž není třeba používat pravítko ani jiné pomůcky.

Při ověřování odborných způsobilostí, zejména formou praktického předvedení, je třeba přihlížet k dodržování hygienických pravidel a zásad vedoucích k naplňování podmínky bezpečnosti práce v prádelnách a čistírnách oděvů a prádla. Dále je třeba posuzovat hospodárné využívání zdrojů energie, vody a chemických přípravků, dodržování ekologických principů při provádění služby, bezpečné provádění všech úkonů a časové zvládnutí jednotlivých operací.

Pro hodnocení odborné způsobilosti Dodržování zásad bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v provozech prádelen a čistíren zkoušející sleduje uchazeče v průběhu plnění všech zadaných úkolů, tj. jak zásady zachovává při obsluze všech strojů a zařízení nebo při provádění souvisejících činností v provozu, kde se koná zkouška. Není požadováno zkoušet dodržování BOZP na samostatném úkolu.

Při hodnocení způsobu zhotovení služby bude provedeno výsledné hodnocení vizuálně i sensoricky, bude provedena obvyklá kontrola kvality vyprání nebo vyčištění, případně odstranění skvrn. Předmětem hodnocení bude i kreativita, manuální zručnost uchazeče a důraz bude kladen na bezpečnost práce a úsporu použitých prostředků.

Výsledné hodnocení

Zkoušející hodnotí uchazeče zvlášť pro každou kompetenci a výsledek zapisuje do záznamu o průběhu a výsledku zkoušky. Výsledné hodnocení pro danou kompetenci musí znít „splnil“ nebo „nesplnil“ v závislosti na stanovení závaznosti, resp. nezávaznosti jednotlivých kritérií u každé kompetence. Výsledné hodnocení zkoušky zní buď „vyhověl“, pokud uchazeč splnil pro všechny kompetence, nebo „nevyhověl“, pokud uchazeč některou kompetenci nesplnil. Při hodnocení „nevyhověl“ uvádí zkoušející vždy zdůvodnění, které uchazeč svým podpisem bere na vědomí.

Počet zkoušejících

Zkouška probíhá před jednou autorizovanou osobou; zkoušejícím je jedna autorizovaná fyzická osoba anebo jeden autorizovaný zástupce autorizované fyzické nebo právnické osoby.

Požadavky na odbornou způsobilost autorizované osoby, resp. autorizovaného zástupce autorizované osoby

Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby musí splňovat alespoň jednu z následujících variant požadavků:

- a) Střední vzdělání s výučním listem v oboru vzdělání chemik prádelen a čistíren a střední vzdělání s maturitní zkouškou a alespoň 10 let odborné praxe jako osoba odpovědná v oblasti praní a chemického čištění oděvů a prádla nebo ve funkci učitele odborných předmětů v chemických oborech nebo učitele odborného výcviku v chemických oborech, z toho minimálně jeden rok v období posledních dvou let před podáním žádosti o autorizaci.
- b) Vysokoškolské vzdělání se zaměřením textilním, oděvním, chemickým, strojírenským, elektrotechnickým nebo ekonomickým a alespoň 5 let praxe jako osoba odpovědná za činnosti v oblasti praní a chemické čištění oděvů a prádla nebo ve funkci učitele odborných předmětů v chemických oborech nebo učitele odborného výcviku v chemických oborech, z toho minimálně jeden rok v období posledních dvou let před podáním žádosti o autorizaci.
- c) Profesionální kvalifikace podle tohoto standardu a střední vzdělání s maturitní zkouškou a alespoň 10 let odborné praxe jako osoba odpovědná v oblasti praní a chemického čištění oděvů a prádla, z toho minimálně jeden rok v období posledních dvou let před podáním žádosti o autorizaci.

Další požadavky:

- Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby, která nemá odbornou kvalifikaci pedagogického pracovníka podle zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, nebo nemá odbornou kvalifikaci podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, nebo praxi v oblasti vzdělávání dospělých (včetně praxe z oblasti zkoušení), nebo nemá osvědčení o profesní kvalifikaci 75-001-T Lektor dalšího vzdělávání, musí být absolventem přípravy zaměřené zejména na praktickou aplikaci části první, hlavy III a IV zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání) ve znění pozdějších předpisů, a přípravy zaměřené na vzdělávání a hodnocení dospělých s důrazem na psychologické aspekty zkoušení dospělých v rozsahu minimálně 12 hodin.
- Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby musí být schopna organizačně zajistit zkušební proces včetně vyhodnocení na PC a vydání jednotného osvědčení (stačí doložit čestným prohlášením).

Žadatel o udělení autorizace prokazuje splnění požadavků na odbornou způsobilost předložením dokladu nebo souboru dokladů o získání odborné způsobilosti autorizujícím orgánem nebo jiným postupem stanoveným autorizujícím orgánem.

Žádost o autorizaci naleznete na stránkách autorizujícího orgánu: Ministerstvo pro místní rozvoj

Nezbytné materiální a technické předpoklady pro provedení zkoušky

Pro zajištění zkoušky podle tohoto hodnotícího standardu je třeba mít k dispozici provozovnu chemické čistírny oděvů a mokrého čištění vybavenou na odpovídající úrovni, tzn. minimálně následující materiálně-technické vybavení:

- Čistírna oděvů, která zajišťuje stálý příjem zakázek v provozovně a současně zajišťuje pravidelný svoz zakázek ze smluvních sběrů zakázek
- Provoz, který eviduje zakázky také elektronickou formou
- Provoz vybavený chemickým čisticím strojem na bázi perchloretylénu se zachytem koncentrovaných perchloretylénových par nebo chemickým čisticím strojem na bázi jiných chemických rozpouštědel, současně musí být provoz vybaven technologií pro mokré čištění, tj. pracím a sušicím strojem včetně potřebných pracích prostředků pro mokré čištění
- Provoz vybavený detašovací stůl nebo boxem s kombinovanou detašovací a parní pistolí, kompletní sadou jednoúčelových i polyfunkčních detašovacích prostředků, sadou zkušebních textilních vzorků používaných oděvních materiálů
- Provoz vybavený žehlicím stolem pro studené žehlení, tj. s odsáváním par ze žehlicího stolu, žehlicí napařovací figurínou a žehlicím lisem
- Provoz vybavený pracím stolem s odstředováním (wash-extraktorem) a sušicím strojem pro běžné praní a sušení zakázek
- Záznamové archy pro sledování hodnocení postupu plnění úkolů

K žádosti o udělení autorizace žadatel přiloží seznam svého materiálně-technického vybavení dokládající soulad s požadavky uvedenými v hodnotícím standardu pro účely zkoušky. Pokud žadatel bude při zkouškách využívat materiálně-technické vybavení jiného subjektu, přiloží k žádosti o udělení nebo prodloužení platnosti autorizace smlouvu (popřípadě smlouvy) umožňující jeho užívání.

Doba přípravy na zkoušku

Celková doba přípravy na zkoušku (včetně případných časů, kdy se uchazeč připravuje během zkoušky) je 10 až 15 minut. Do doby přípravy na zkoušku se nezapočítává doba na seznámení uchazeče s pracovištěm a s požadavky BOZP a PO.

Doba pro vykonání zkoušky

Celková doba trvání vlastní zkoušky (bez času na přestávky a na přípravu) je 6 až 8 hodin (hodinou se rozumí 60 minut). Zkouška může být rozložena do více dnů.

Autoři standardu

Autoři hodnotícího standardu

Hodnotící standard připravila SR textilního, oděvního a kožedělného průmyslu, ustavená a licencovaná pro tuto činnost HK ČR a SP ČR.

Na tvorbě se dále podílely subjekty zastoupené v pracovní skupině:

Asociace prádelny a čistíren

Asociace textilního-oděvního-kožedělného průmyslu